

SCENARIUSZ LEKCJI

O podatkach prawie wszystko

Podczas lekcji uczniowie i uczennice przećwiczą w parach tworzenie definicji na podstawie własnej wiedzy i wiedzy usłyszanej w materiale filmowym. Dowiedzą się, czym są podatki, jaki wyróżniamy rodzaje i przykłady podatków oraz na co są przeznaczane. Z wykorzystaniem paragonów sklepowych pogłębią swoją wiedzę o podatku VAT i na praktycznym przykładzie zobaczą różnicę między ceną netto a brutto.

OPRACOWANIE: Zespół CEO

CZAS TRWANIA:

90 minut (2 godziny lekcyjne w bloku lub 2 razy po jednej lekcji)

POZIOM NAUCZANIA:

Szkoła branżowa I stopnia

PRZEDMIOT:

Podstawy przedsiębiorczości

PODSTAWA PROGRAMOWA:

II.6 Poznanie rodzajów podatków, ich wpływu na budżet państwa (...).

CELE:

- przekazanie kluczowych pojęć związanych z podatkami i ich klasyfikacją;
- zapoznanie uczniów z celem płacenia podatków;
- wzmocnienie umiejętności pracy w zespole.

KRYTERIA SUKCESU:

Uczennica/uczeń:

- zna definicję podatku
- rozróżnia i wskazuje co najmniej 2 przykłady podatku bezpośredniego i 1 podatku pośredniego
- potrafi wymienić przynajmniej 3 przykłady tego, na co są przeznaczane wpływy z podatku
- wie, że każdy płaci podatki
- odczytuje z paragonu stawki podatku VAT
- rozumie, czym są cena brutto i netto.

KLUCZOWE ZAGADNIENIA:

podatek, podatki bezpośrednie, podatki pośrednie, podatek dochodowy PIT, podatek od osób prawnych CIT, podatek VAT, cena brutto, cena netto.

METODY:

Elementy wykładu, burza mózgów, dyskusja, praca z dokumentem, mapa myśli, praca z materiałem filmowym.

FORMY PRACY:

praca grupowa, indywidualna, zbiorowa.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE POTRZEBNE DO PRZEPROWADZENIA ZAJĘĆ:

tablica/flipchart, komputer z rzutnikiem.

ZAŁĄCZNIKI DO SCENARIUSZA:

1. Materiał pomocniczy - Rodzaje podatków w Polsce
2. Film „Podatki” - <https://www.youtube.com/watch?v=03uqi1hy3b8>
3. Film „Jak moja okolica zyskuje na tym, że płacę podatki” – https://www.youtube.com/watch?v=HsiLx_PdrY8

LEKCJA I (45 minut)

Ćwiczenie 1 - Wprowadzenie do tematu podatków

 CZAS TRWANIA - 40 minut

CZĘŚĆ 1 – CO TO SĄ PODATKI

 15 min

Przedstaw uczniom cele lekcji ze szczególnym podkreśleniem, że dzisiaj spróbują sami, bez pomocy podręcznika, stworzyć definicję podatku.

Zadaj uczniom poniższe pytania i jednocześnie zapisz je na tablicy:

- Co to są podatki?

Połącz uczniów w pary i rozdaj im po kilka karteczek samoprzylepnych. Poproś uczniów, by w parach odpowiedzieli na zadane przez ciebie pytania, zapisali je na karteczkach, a następnie przykleili je na tablicy obok danego pytania. Uporządkuj karteczki, jeśli ich treści się powtarzają. Przeczytaj propozycje uczniów i podsumuj, kończąc zdanie:

Z waszej pracy wynika, że podatki to...

Zapowiedz, że za chwilę obejrzą filmik, dzięki któremu będą mogli uzupełnić to, co teraz wypracowali.

Wyświetl klasie film pt. „Podatki” przygotowany przez NBP: <https://tiny.pl/g8v4z> Poproś, aby każdy uczeń indywidualnie, oglądając film, zwrócił uwagę na kwestie, o których rozmawialiście wcześniej, czyli na pytania: Co to są podatki?

Zastopuj w 1:34 minuty i wróć do karteczek na tablicy przygotowanych w części pierwszej ćwiczenia. Wspólnie z uczniami uzupełnijcie i skorygujcie stwierdzenia, które już zostały umieszczone na tablicy.

Wspólnie z uczniami sformułujcie własną definicję podatku.

Definicja podatku:

Art. 6. [Podatek]

Podatkem jest publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu lub gminy, wynikające z ustawy podatkowej.

Źródło: Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2021 roku poz. 158)

Uproszczona definicja dla uczniów:

Podatki to obowiązkowa i bezzwrotna należność na rzecz władz (np. Skarbu Państwa, województwa, powiatu lub gminy) bez gwarancji otrzymania w zamian korzyści.

Źródło: opracowanie własne.

CZĘŚĆ 2 – JAKIE PODATKI WYRÓŻNIAMY

🕒 10 min

Poproś, żeby uczniowie wykonali podobną pracę co w poprzednim ćwiczeniu i zapisali na karteczkach odpowiedź na pytanie:

- Jakie znacie rodzaje podatków?

Przeczytaj wypracowane przez uczniów odpowiedzi i wyświetl uczniom dalszą część filmu NBP do 2:33 minuty.

Uporządkuj przyklejone przez uczniów podatki w dwóch kolumnach – podatki bezpośrednie i pośrednie. Możesz skorzystać z **Materiału pomocniczego - Rodzaje podatków w Polsce**. Wyjaśnij uczniom pojęcia „podatki bezpośrednie” i „podatki pośrednie” oraz czym są PIT, CIT i VAT. Możesz dodatkowo rozwinąć podatki, które prawdopodobnie będą w przyszłości płacić uczniowie, czyli podatek od nieruchomości, podatek od spadków i darowizn oraz akcyzę, a pozostałych wspomnieć.

CZĘŚĆ 3 - JAK MOJA OKOLICA ZYSKUJE NA TYM, ŻE PŁACĘ PODATKI?

🕒 15 min

Powiedz uczniom, że znając definicję i rodzaje podatków warto jeszcze wiedzieć, co się dzieje z ich podatkami.

Wyświetl krótki film „Jak moja okolica zyskuje na tym, że płacę podatki”: <https://tiny.pl/ww2tj>.

Po obejrzeniu filmu zadaj uczniom pytania:

- Na co przeznaczane są wpływy z podatków?
- Co w naszym mieście może być finansowane z podatków?

Wysłuchaj przykładów podawanych przez uczniów. Jeśli starczy czasu, możesz pokazać przykład wpływów z PITU Wrocławia lub podobny z miasta, w którym mieszkacie:

Źródło: <https://www.wroclaw.pl/przedsiębiorczy-wroclaw/galeria/rozlicz-pit-we-wroclawiu,p,5>

3000 zł to

Średnie miesięczne utrzymanie 2 dzieci w żłobku publicznym

Miesięczne utrzymanie ponad 100 psów i kotów w schronisku

Miesięczne utrzymanie 14 rowerów miejskich

Roczne utrzymanie 5 latarni miejskich

Zakup i montaż ławki parkowej

Źródło: <https://www.wroclaw.pl/przedsiębiorczy-wroclaw/galeria/rozlicz-pit-we-wroclawiu,p,12>

Podsumowanie zajęć

CZAS TRWANIA - 5 minut

Na zakończenie poproś, żeby w ramach podsumowania lekcji każdy zapisał w zeszytach jedno pytanie, które zadałby/aby koleżance na zakończenie lekcji, żeby sprawdzić, czego się dzisiaj nauczył/a.

Przekaż uczniom zadanie domowe.

Zadanie domowe

Poproś uczniów o przyniesienie na kolejne zajęcia paragonów z różnych zakupów - poproś uczniów, by każdy z nich przyniósł przynajmniej jeden paragon lub rachunek z zakupów, które zrobili oni lub ich bliscy. Zaznacz, że żeby ćwiczenie było ciekawe powinny to być różne zakupy, nie tylko spożywcze (w ten sposób unikniecie sytuacji, gdy wszyscy uczniowie przyniosą podobne rachunki np. na mały zakup spożywczy za kilka złotych).

UWAGA: tutaj kończy pierwsze 45 minut, jeśli lekcja będzie dzielona na 2 lekcje po 45 minut)

LEKCJA II (45 minut)

Rozpoczęcie zajęć:

CZAS TRWANIA - 10 minut

Poproś, żeby chętne osoby przeczytały pytania, które formułowały na koniec ostatnich lekcji. Zachęć klasę, żeby w ramach przypomnienia sobie, co było na ostatniej lekcji, ochotnicy odpowiedzieli na forum.

Zapowiedz, że dzisiaj pogłębicie wiedzę nt. VATu, który poznaliście na poprzedniej lekcji oraz zobaczycie, jaki wpływ na budżet państwa i gminy mają podatki.

ĆWICZENIE 3 – Podatek, który płacimy wszyscy

CZAS TRWANIA - 25 minut

Zapytaj klasę:

- czy wszyscy płacą podatki?
- czy może są grupy, które nie płacą podatków?

Wyjaśnij uczniom, że wszyscy płacimy jakieś podatki. Nie wszyscy płacimy podatki dochodowe, ponieważ możemy nie mieć dochodów do opodatkowania, ale podatki płacimy wszyscy. Takim podatkiem, który płaci pośrednio każdy z nas jest podatek VAT.

Poproś uczniów, by przygotowali przyniesione przez siebie paragony. Wyświetl uczniom przykładowy paragon i pokaż, gdzie powinni szukać wartości VAT.

UL. PUŁAWSKA SP. Z O.O. PIASECZNO
BDO 000013917

02-132 WARSZAWA
NIP 526-0

2022-11-03 nr wycr. 042553/0684

PARAGON FISKALNY

KURCZAK FILE 69942	0,362 * 23,98	8,68	D
CIECIERZYCA 390955	1 * 7,99	7,99	C
GROCH KUPIE 961480	1 * 4,18	4,18	D
FASOLA AUCH 433899	1 * 5,99	5,99	D
KASZTANY JAD 45548	0,348 * 28,59	9,95	D
JBEZŁA NAPO 234156	1 * 4,99	4,99	B
PŁATKI AUCH 628692	1 * 2,56	2,56	D
PŁATKI AUCH 628692	1 * 2,56	2,56	D
PŁ.DO SZYB 199470	1 * 5,99	5,99	A

Sprzed. opod. PTU A 5,99
Kwota A 23,00% 1,12
Sprzed. opod. PTU B 4,99
Kwota B 08,00% 0,37
Sprzed. opod. PTU C 7,99
Kwota C 05,00% 0,38
Sprzed. opod. PTU D 33,92
Kwota D 00,00% 0,00
Podatek PTU 1,87

SUMA PLN 52,89

000260 #704 00000704 20:53
C48B368B2FCEFD59FD94FF3606A718B11966DE60

CCO 170

45530704000261110322

Opis Karty płat. 52.89
Opis ILOSC NAKLEJEK: 1
Opis Transakcja:0261 Kasa:704 Kasjer:704

numer NIP, nazwa i adres sprzedawcy

oznaczenie „paragon fiskalny”

oznaczenie literowe stawek UNŁT

łączna kwota do opodatk. stawką 23%

kwota po opodatkowaniu stawką 23%

łączna kwota podatku

łączna kwota do zapłaty

logo fiskalne i unikatowy nr kasy rejestrującej

Wspólnie zinterpretujcie:

- Sprzedaż opodatkowana PTU A/B/C/D
- Kwota A/B/C/D 23%/8%/5%/0%
- Podatek PTU
- Suma PLN

Uwaga! Niektóre oznaczenia mogą się nieznacznie różnić.

Wyjaśnij, że stawka podatku VAT na paragonie oznaczona jest symbolem PTU, co oznacza podatek od towarów i usług. Podstawowa stawka podatku VAT to 23%, natomiast obniżone to 8%, 5% i 0% (oznaczenie literowe kolejno A, B, C, D). Im bardziej podstawowy, niezbędny do życia i mało przetworzony produkt tym niższą ma stawkę VAT. Poproś, żeby uczniowie na forum podzielili się przykładami produktów kupionych z poszczególnych kategorii.

Poproś uczniów, żeby na kolorowo zaznaczyli na swoich paragonach **sumę PLN i kwotę PTU**. Następnie, żeby w zeszycie odjęli tę różnicę. Notatka powinna wyglądać w następujący sposób:

Suma PLN:
Kwota PTU:
Suma PLN – Kwota PTU

Wprowadź pojęcia **netto i brutto**. Wyjaśnij, że cena brutto np. długopisu zawiera podatek VAT, a cena netto nie.

Jeśli starczy czasu możesz pokazać elementy paragonu, które wskazują, że jest to prawdziwy paragon i podatek VAT trafi do budżetu państwa a nie do kieszeni nieuczciwego sprzedawcy:

- Oznaczenie „Paragon fiskalny”;
- Numer NIP, nazwa i adres sprzedawcy;
- centralnie umieszczone logo fiskalne i unikatowy numer kasy fiskalnej.

Podsumowanie

CZAS TRWANIA - 10 min

W ramach podsumowania przeprowadź z klasą quiz z dwóch ostatnich lekcji. Poproś uczniów, żeby w zeszycie zapisywali P/F na kolejne czytane przez siebie stwierdzenia. Na końcu sprawdź z klasą odpowiedzi i wyjaśnij, jeśli któreś stwierdzenie okazało się trudne.

	STWIERDZENIE	PRAWDA (P) CZY FAŁSZ (F)?
1	Firma sprzedająca części samochodowe musi odprowadzać podatek PIT.	F
2	Do zapłaty podatku CIT zobowiązana jest osoba pracująca na umowę o pracę w salonie fryzjerskim	F
3	Podstawowa stawka podatku VAT wynosi aktualnie 23 proc.	P
4	Osoby nie pracujące nie płacą żadnych podatków	F
5	Największe dochody gminy pochodzą z podatku PIT	P

ZAL. 1

Materiał pomocniczy - Rodzaje podatków w Polsce

PODATKI

PODATKI BEZPOŚREDNIE

Podatnik:

- ponosi w całości koszt podatku od uzyskanego dochodu
- rozlicza się bezpośrednio z urzędem skarbowym

PODATKI POŚREDNIE

Producent:

- nalicza na towar/usługę podatek i rozlicza go z urzędem skarbowym
- koszt podatku ponosi kupujący w cenie nabywanego dobra

PRZYKŁADY:

Podatek dochodowy od osób fizycznych PIT – płacony przez osoby fizyczne* od dochodów z pracy np. z umowy o pracę, umowy zlecenie, umowy o dzieło.

*osoba fizyczna – każdy człowiek

Podatek od osób prawnych CIT – płacony przez osoby prawne* od dochodów z prowadzonej działalności gospodarczej.

*osoba prawna – grupa osób decydująca się połączyć swoje siły, żeby stworzyć wspólną i zarejestrowaną działalność

Podatek od nieruchomości – płacony przez osoby fizyczne i prawne od posiadanych gruntów, budynków, mieszkań.

Podatek od spadków i darowizn – płacony przez osoby fizyczne, które wzbogaciły się w wyniku otrzymania spadku lub darowizny.

Podatek od czynności cywilnoprawnych

Podatek rolny

Podatek leśny

Podatek od nieruchomości

Podatek od środków transportowych

Podatek tonażowy

Podatek od wydobycia niektórych kopalin

Podatek VAT – podatek od towarów i usług ponoszony za każdym razem podczas dokonywania zakupów.

Akcyza – nakładany na niektóre produkty konsumpcyjne żeby ograniczyć ich spożycie ze względu na szkodliwość dla zdrowia (alkohol, papierosy) lub w celu zwiększenia przychodów do budżetu (np. paliwa).

Podatek od gier

Źródło: opracowano na podstawie informacji z www.podatki.pl, www.biznes.gov.pl.

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Młodzi Przedsiębiorczy. Program rozwoju kompetencji społecznych i obywatelskich w szkołach branżowych” korzysta z dofinansowania o wartości 110 187,00 EUR otrzymanego od Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w ramach Funduszy EOG. Celem projektu jest wypracowanie i wdrożenie kompleksowego programu rozwijania kompetencji społecznych i obywatelskich (KS) uczniów szkół branżowych poprzez nauczanie przedsiębiorczości w praktyce.

Scenariusz powstał w 2022 roku w ramach projektu „1Planet4All - Razem dla klimatu” i został sfinansowany ze środków Unii Europejskiej.